

BOHATÉ CURRICULUM PROF. MILANA S. ĎURICU

Prof. Dr. Milan Stanislav Ďurica SDB, salezián, katolícky kňaz, slovenský historik, univerzitný profesor a publicista sa narodil sa 13. augusta 1925 v Krivanoch (vtedy sa obec nazývala Kriviany), okres Sabinov. Ľudovú školu vychodil v rodnej obci. V roku 1937 ho prijali na Československé štátne reálne gymnázium v Prešove, kde úspešne absolvoval prvé dva roky. Pokračovať mal v štúdiách v Piaristickom gymnáziu v Krakove, kde mal nastúpiť 3. septembra 1939.

Dňa 1. septembra však Hitler prepadol Poľsko a začala sa druhá svetová vojna, a pre Milana vznikol veľký problém. Nebol včas zapísaný do tretej triedy gymnázia v Prešove, preto ho tam nemohli prijať. Pomohol mu brat jeho starého otca Jozef Ďurica SDB (1880 – 1964), ktorý pôsobil v Maďarsku. Tento sa obrátil na slovenského saleziánskeho inšpektora Jozefa Bokora SDB, ktorý mu oznámil, že ak chlapec vyhovuje ich podmienkam prijatia, radi ho prijmú do saleziánskeho gymnázia v Šaštíne. A tak od 1. septembra 1940 Milan mohol pokračovať v štúdiách v Šaštíne ako žiak 3. triedy tamojšieho gymnázia.

Netrvalo dlho, a učitelia sa čoskoro sa mohli presvedčiť, že ich žiak prejavuje nadpriemerné schopnosti. Po úspešnom absolvovaní tretej triedy gymnázia už ho poverovali aj mimoškolskými úlohami a v nasledujúcom roku 1941 mu dovolili, aby za spolupráce ďalších dvoch kolegov – Bernarda Bokora a Františka Hašku – založil a redigoval študentský časopis *Zvony*. Výchovný systém saleziánskych učiteľov, ktorí väčšinou boli kňazi, vzbudil aj v Milanovi túžbu stať sa im podobným a podľa ich príkladu venovať sa výchove mládeže. Tak sa osemnásťročný rozhodol požiadať o prijatie do Saleziánskej spoločnosti. V auguste 1943 nastúpil do jej noviciátu v Hronskom Svätom Beňadiku. O rok neskôr tam zložil prvé rehoľné sľuby a stal sa saleziánom. V nasledujúcom školskom roku 1944/1945 už pokračoval v gymnaziálnych štúdiách v Trnave, ktoré dokončil na jar 1947 úspešnou maturitou na tamojšom štátnom gymnáziu.

U saleziánov bolo zvykom, že po maturite vybrali jedného alebo dvoch nadaných študentov a nádejných kňazov, ktorých vysielali na univerzitné štúdiá do Talianska, väčšinou do Turína, materského mesta Saleziánskej spoločnosti. V roku 1947 táto voľba padla na maturanta Milana Ďuricu.

Hneď po tomto určení, v júni 1947, si Milan Ďurica podal žiadosť o cestovný pas, ktorý vydávalo Povereníctvo vnútra v Bratislave, ale tam sa s tým nijako nehýbali. Rozhodol to až koncom októbra riaditeľ, bývalý salezián, ktorého navštívil jeho niekdajší spolužiak z teológie, prof. Silvester Taliga z Turína. Tak sa Ďurica cez Prahu a Zürich dostal do Turína.

V treťom roku štúdií, začiatkom júna 1950, dnes už blahoslavený Titus Zeman, doviedol do Turína prvú skupinu saleziánskych študentov, ktorí riskovali aj útek cez nebezpečné hranice, len aby mohli pokračovať v štúdiu teológie a stať sa kňazmi. Saleziánski hlavní predstavení ich všetkých určili do veľkého inštitútu „Conti Rebaudengo“, kde bolo aj sídlo Filozofickej fakulty. V osobitnom kurze filozofie sa im venoval práve Milan Ďurica. Niektorí z nich boli jeho bývalí

kolegovia z Pedagogického študentátu v Trnave. V tom roku 1950 dosiahol licenciát z filozofie; v záverečnej práci sa venoval morálnym hľadiskom lásky k vlasti (*Eticità dell'amore patrio*).

V roku 1951 pokračoval v štúdiách v Belgicku, kde popri štúdiu a práci na doktorskej dizertácii na Katolíckej univerzite v Louvain sám prednášal ontológiu vo filozofickom ústave „Fernand Orban de Xivry“ v Grand-Halleux. V roku 1952 obhájil tézu s názvom *Saggio di analisi psicologica dell'amore patrio (Štúdia psychologickéj analýzy lásky k vlasti)* a dosiahol doktorát z filozofie. V jeseni 1952 pokračuje v štúdiách na Teologickej fakulte Saleziánskej univerzity v Turíne. Osobitne sa venoval štúdiu známeho Turínskeho plátna – aj vo svojej doktorskej dizertácii z teológie – *Dr. Rudolf W. Hynek e i suoi studi sulla Sindone (Dr. Rudolf W. Hynek a jeho výskum Turínskeho plátna)*, 1956.

Za kňaza ho v Turíne vysvätil miestny arcibiskup, kardinál Maurilio Fossati 1. júla 1956. Prvú sv. omšu slávil v Don Boscovej bazilike Panny Márie Pomocnice kresťanov. Rodinu a saleziánsku spoločnosť zastupoval iba spolubrat a priateľ Jozef Heriban, SDB, rodák zo Šelpíc.

Po vysviacke mal pokračovať v štúdiách politických vied vo Viedni, kam aj vycestoval, no hneď v jeseni bol povolaný naspäť do Talianska, aby prednášal morálku v Teologickom inštitúte saleziánov v Monteortone/Abano Terme neďaleko Padovy.

Popri tomto apoštoláte a práci sa stal aj riadnym poslucháčom historickej univerzity v Padove, ktorá bola založená v roku 1222. Doktorát z politických vied „summa cum laude“ dosiahol v roku 1961. Táto, už tretia doktorská téza mala názov *La Slovacchia e le sue relazioni con il Terzo reich. Dagli accordi di Monaco all'inizio della seconda guerra mondiale (secondo i documenti diplomatici tedeschi editi ed inediti – Slovensko a jeho vzťahy s Treťou ríšou od Mníchovskej dohody do vypuknutia II. svetovej vojny (podľa uverejnených aj nepublikovaných nemeckých diplomatických dokumentov)*. Táto Ďuricova práca v menšej úprave vyšla neskôr aj knižne pod názvom *La Slovacchia e le sue relazioni politiche con la Germania 1938 – 1945* (Padova, Marsilio editore 1964). Bola to prvá vedecká práca na základe vtedy nedávno sprístupnených nemeckých dokumentov, takže vyvolala vyše tridsať odborných recenzií nielen v Taliansku, ale aj v iných štátoch sveta. Okrem dvoch komunistických časopisov, všetky recenzie boli vysoko pozitívne. Bola to aj prvá kniha v taliančine, ktorá sa týkala dejín Slovenska.

Toto dielo Milanovi Ďuricovi naplno otvorilo cestu k akademickej kariére na Univerzite v Padove. Vďaka svojim stále početnejším publikáciám a prednáškam na zahraničných univerzitách nielen v taliančine, ale aj v iných jazykoch, sa stal asistentom, docentom a riadnym profesorom Padovskej univerzity.

Univerzita vďaka prof. Milanovi S. Ďuricovi dosiahla, že mohla zaviesť nový vyučovací predmet „Dejiny a ústavné dejiny Východnej Európy“. Túto zmenu musel odobriť taliansky parlament. Pod výrazom „Východná Európa“ sa vtedy rozumeli všetky satelitné štáty ZSSR.

To mu umožnilo uviesť do programu katedry aj primeranú časť dejín Slovenska a Slovákov. Určité obdobie prednášal aj slovenský jazyk. Zaslúžil sa tiež o vznik ročenky *Instituto slovenskej filológie* pri Univerzite v Padove *Il Mondo Slavo*. V roku 1969 založil a viedol vedeckú sériu *Collana di studi sull'Europa Orientale dell'Università di Padova* (vyšlo spolu 34 zväzkov). Spolupracoval aj na viacerých talianskych, nemeckých a latinských encyklopedických dielach. Univerzita v Padove sa v roku 1968 a neskôr vďaka prof. Ďuricovi stala útočiskom mladých slovenských emigrantov, ktorí tu mohli študovať. Na fakulte Politických vied Univerzity v Padove prof. Milan Ďurica pôsobil vyše 40 rokov, až do odchodu do dôchodku v roku 1997.

Profesor Ďurica je aj spoluautorom viacerých encyklopédií vo svete; spolupracoval na šiestich talianskych, nemeckých a latinských encyklopedických dielach. Je autorom tisícov článkov i desiatok kníh v rozličných jazykoch: v slovenčine, taliančine, nemčine, angličtine, španielčine a holandčine. Bibliografia jeho prác predstavuje vyše dvetisíc záznamov. Je členom viacerých medzinárodných vedeckých asociácií, s ktorými spolupracoval ešte aj v dôchodkovom veku; titulom čestného akademika ho poctila Rímska *Accademia Teatina per le Scienze*.

Počas svojho života v emigrácii bol prof. Ďurica veľmi známy aj v slovenskej diaspore. Písal do skoro všetkých slovenských periodík, ktoré vychádzali v zahraničí. V roku 1962 sa stal členom predsedníctva, neskôr predsedom Slovenského ústavu v Ríme. Aktívne sa zúčastnil aj príprav a priebehu Druhého vatikánskeho koncilu ako poradca Komisie pre disciplínu kleru a kresťanského ľudu.

Po roku 1989 prof. Milan Ďurica založil v Bratislave Ústav dejín kresťanstva a prednášal cirkevné dejiny na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského. V roku 1990 bol Predsedníctvom Slovenskej národnej rady vymenovaný za zahraničného experta Komisie historikov na vypracovanie odborných štúdií k dejinám Slovenska 20. storočia. V roku 1991 ho minister kultúry vymenoval za prvého riaditeľa Slovenského historického ústavu v Ríme.

V roku 1993 dostal Štátnu cenu ministra kultúry Slovenskej republiky a v roku 1995 mu prezident Talianskej republiky Oscar Luigi Scalfaro udelil najvyššie talianske štátne vyznamenanie *Grande Ufficiale dell'Ordine Al Merito della Repubblica Italiana* – (Veľký dôstojník Radu za zásluhy Talianskej republiky) za jeho vedeckú a pedagogickú činnosť.

Profesor Ďurica bol členom Akademického senátu Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, i členom Vedeckého kolégia Historického ústavu Katolíckej univerzity v Ružomberku. Významným spôsobom prispel k vybudovaniu

Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku, ktorá má vo svojich fondoch prakticky celú jeho osobnú knižnicu počítajúcu vyše 30 000 kníh.

Historické práce prof. Ďuricu tvoria jadro jeho diela. Medzi najznámejšie patria určite *Dejiny Slovenska a Slovákov* (šesť vydaní v slovenčine a jedno v nemčine), *Jozef Tiso 1887 – 1947*, *Slovenský kňaz a štátnik* (päť vydaní v slovenčine, jedno v taliančine), a *Milan Rastislav Štefánik vo svetle talianskych dokumentov* (v slovenčine i v taliančine).

Keď v roku 1995 vyšiel v Košiciach jeho stručný, 280-stranový prehľad *Dejiny Slovenska a Slovákov*, túto knihu slovenská verejnosť hneď rozchytala a Ministerstvo školstva požiadalo prof. Ďuricu o súhlas, aby túto publikáciu mohlo vydať ako školskú príručku. Tak v roku 1996 táto kniha vyšla v 2. doplnenom vydaní v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve. To však vyvolalo frenetickú, až absurdnú reakciu zo strany Historického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Profesor Ďurica reagoval fundovanou odpoveďou v publikácii *Priblížiť sa k pravde*, ktorá sa tiež veľmi rýchle rozšírila. Nakoľko polemické útoky na knihu a na autora neprestávali, v roku 2012 vyšla jeho obsažnejšia publikácia s názvom *Priblížiť sa k pravde – Ideologické tézy a historické fakty* (250 strán) a tiež aj ďalšie vydanie *Dejín Slovenska a Slovákov v časovej následnosti dvoch tisícročí*, ktoré dosiahlo 1040 strán. Toto dielo (v roku 2013 vyšlo vo vydavateľstve Lúč jeho piate vydanie) nateraz dosiahlo okolo 90 tisíc kusov nákladu. Nie je známe, žeby podobný vydavateľský úspech na Slovensku zaznamenala nejaká iná historická kniha.

Aktualizovaná verzia „bohatého curricula“, ktorú spracoval historik, vysokoškolský pedagóg a publicista Doc. PhDr. Ivan Mrva, CSc.